

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Херсонського
державного університету
від 02.02.2018 № 76-Д

Положення про академічну доброчесність учасників освітнього процесу Херсонського державного університету

1. Загальні положення

1.1. Положення про академічну доброчесність учасників освітнього процесу Херсонського державного університету (далі – Положення) закріплює моральні принципи, норми та правила етичної поведінки, професійного спілкування між педагогічними, науково-педагогічними та науковими працівниками, здобувачами вищої освіти Херсонського державного університету (далі – Університет).

1.2. Положення розроблено відповідно до Конституції України, Закону України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VIII; Закону України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 № 1556-VII; Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» від 25.12.2015 № 922-VIII; Закону України «Про наукову і науково-технічну експертизу» від 05.12.2012 № 5460-17; Закону України «Про авторське право і суміжні права» від 23.12.1993 № 3792-XII; Закону України «Про запобігання корупції» від 14.10.2014 № 1700-VII; Статуту Херсонського державного університету, Колективного договору між ректором та профкомом профспілкової організації співробітників Херсонського державного університету на 2016-2020 роки та інших нормативно-правових актів України та нормативних актів Університету.

1.3. Мета Положення полягає в дотриманні високих професійних стандартів в усіх сферах діяльності університету (освітній, науковій, науково-технічній, інноваційній, культурній, спортивній, мистецькій, фінансово-господарській тощо), підтримки особливих взаємовідносин між учасниками освітнього процесу, запобігання порушення академічної доброчесності.

1.4. Учасники освітнього процесу, усвідомлюючи свою відповідальність за неналежне виконання функціональних обов'язків, формування сприятливого академічного середовища для забезпечення дієвої організації освітнього процесу, розвитку інтелектуального, особистісного потенціалу, підвищення престижу Університету, зобов'язуються виконувати норми цього Положення.

1.5. Норми Положення закріплюють правила поведінки в усіх сферах діяльності університету.

2. Основні терміни та визначення

Академічна доброчесність – сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень.

Автор – фізична особа, яка своєю творчою працею створила твір.

Учасники освітнього процесу – здобувачі освіти; педагогічні, науково-педагогічні та наукові працівники; батьки здобувачів освіти; фізичні особи, які провадять освітню діяльність; інші особи, передбачені спеціальними законами та залучені до освітнього процесу в порядку, визначеному університетом.

Твір (робота, матеріал) – інформація, як результат наукової чи навчально-методичної діяльності конкретної особи (чи у співавторстві), представлена на паперових носіях або в електронному форматі в мережі Інтернет (монографія, підручник, навчальний посібник, стаття, тези, препринт, автореферат і рукопис дисертації (дисертаційна робота), магістерська чи бакалаврська робота, курсова робота чи проект, реферат, есе, контрольна робота тощо).

Плагіат – привласнення авторства на запозичений твір науки, літератури, мистецтва або на чуже відкриття, винахід чи раціоналізаторську пропозицію, а також використання у своїх працях запозичень без покликання на автора. Використання запозичених текстів у письмових роботах допускається за умови, що зазначені всі джерела запозичень.

Академічний плагіат – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства.

Цитата – порівняно стислий уривок з літературного, наукового чи будь-якого іншого (зокрема оприлюдненого в мережі Інтернет) твору, який використовується, з обов'язковим покликанням на його автора і джерело цитування, іншою особою у своєму творі з метою зробити зрозумілішими власні твердження або для покликання на погляди іншого автора в автентичному формулюванні.

Унікальність твору (роботи, матеріалу) – відсоткове співвідношення матеріалу, що не має збігів з іншими публікаціями, до загального обсягу матеріалу.

Мораль – система норм і принципів поведінки людей у ставленні один до одного та до суспільства; етика.

Етичні норми – система ідей і уявлень про правильну і неправильну поведінку, які вимагають виконання одних дій і забороняють інші.

Самоплагіат – оприлюднення (частково або повністю) власних, раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів.

Фабрикація – вигадкування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі або наукових дослідженнях.

Фальсифікація – свідомо зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються освітнього процесу чи наукових досліджень.

Списування – виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання, зокрема під час оцінювання результатів навчання.

Обман – надання завідомо неправдивої інформації щодо власної освітньої (наукової, творчої) діяльності чи організації освітнього процесу. Формами обману є, зокрема, академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація та списування.

Хабарництво – надання (отримання) учасником освітнього процесу чи пропозиція щодо надання (отримання) коштів, майна, послуг, пільг чи будь-яких інших благ матеріального або нематеріального характеру з метою отримання неправомірної переваги в освітньому процесі.

Необ'єктивне оцінювання – свідоме завищення або заниження оцінки результатів навчання здобувачів освіти.

3. Дотримання академічної доброчесності

3.1. Відповідальність за дотримання цінностей академічної доброчесності є водночас як особистим обов'язком кожного, так і спільною справою колективу Університету загалом.

3.2. Принципами академічної доброчесності в Університеті є:

Принцип законності. У своїй діяльності учасники освітнього процесу мають суворо дотримуватися законодавства, а також стимулювати до цього інших.

Принцип чесності та порядності. У освітній діяльності, у наукових дослідженнях, у практичній роботі тощо учасники освітнього процесу Університету зобов'язані діяти чесно, бути відвертими й у жодному разі свідомо не висувати неправдивих тверджень.

Принцип справедливості. У взаємовідносинах між учасниками освітнього процесу важливим є неупереджене ставлення один до одного, правильне й об'єктивне оцінювання результатів навчальної, дослідницької та трудової діяльності. Справедливість у викладанні, оцінці освітніх досягнень студентів, наукових дослідженнях, кар'єрному просуванні персоналу, отриманні будь-яких нагород, відзнак, ступенів повинна ґрунтуватися на законних, прозорих, справедливих, передбачуваних, послідовних, неупереджених і об'єктивних критеріях.

Принцип взаємної довіри. Вільний обмін ідеями і свобода висловлювань ґрунтуються на взаємній повазі, яку поділяють всі учасники освітнього процесу, незалежно від віку, статі та положення в освітній та науковій ієрархії. Усі учасники освітнього процесу з повагою та доброзичливо ставляться до інших, їхніх думок, поглядів, переконань тощо.

Принцип компетентності й професіоналізму – усі учасники освітнього процесу зобов'язані здійснювати свою діяльність на високому професійному рівні, постійно підвищувати науковий та освітній рівні.

Принцип відповідальності. Учасники освітнього процесу мають брати на себе відповідальність за результати своєї діяльності, виконувати взяті на себе зобов'язання. Бути відповідальним – означає протистояти ганебним вчинкам, негативному впливу інших осіб і бути прикладом для інших.

3.3. Суб'єктами академічної доброчесності є всі учасники освітнього процесу Університету.

3.4. Дотримання академічної доброчесності учасниками освітнього процесу Університету передбачає:

- дотримання норм чинного законодавства;
- покликання на джерела інформації в разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- надання достовірної інформації про методики й результати досліджень, джерела використаної інформації та власну педагогічну (науково-педагогічну, творчу) діяльність;
- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
- об'єктивне оцінювання результатів навчання;
- контроль за дотриманням академічної доброчесності учасниками освітнього процесу.

4. Види порушень академічної доброчесності

4.1. Порушенням академічної доброчесності вважається академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація, списування, обман, хабарництво, необ'єктивне оцінювання.

4.2. Неприйнятними в освітній та науково-дослідницькій діяльності для студентів та працівників Університету є:

4.2.1. Шахрайство, а саме:

- фальсифікація або фабрикація інформації, наукових результатів та наступне використання їх в академічній роботі;
- посилення на джерела, які не використовувалися в роботі;
- підробка підписів в офіційних документах (залікових книжках, актах, звітах, угодах тощо);
- використання під час контрольних заходів заборонених допоміжних матеріалів або технічних засобів (шпаргалки, мікронавушники, телефони, планшети тощо);

- списування (реплікація) під час складання будь-якого виду підсумкового або поточного контролю;
- проходження процедур контролю знань підставними особами;
- здавання або репрезентація різними особами робіт з однаковим змістом як результату освітньої діяльності.

4.2.2. Несанкціонована співпраця, а саме:

- надання допомоги для здійснення акту академічної нечесності - навмисна чи усвідомлена допомога або спроба допомоги іншому вчинити акт академічної нечесності;
- придбання в інших осіб чи організацій з наступним поданням як власних результатів навчальної та наукової діяльності (звітів, рефератів, контрольних, розрахункових, курсових, випускних робіт, дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора філософії (кандидата наук) та доктора наук, есе, статей, монографій тощо).

4.2.3. Пропонування чи отримання неправомірної винагороди під час оцінювання результатів успішності, виконання навчальних чи дослідницьких завдань.

4.2.4. Використання родинних або службових зв'язків для отримання позитивної або вищої оцінки під час складання будь-якого виду підсумкового контролю або переваг у роботі.

4.2.5. Внесення до списку авторів статей, монографій, підручників тощо осіб, які не брали участі в отриманні наукових результатів.

4.2.6. Інші види академічної нечесності.

5. Види академічної відповідальності учасників освітнього процесу

5.1. За порушення академічної доброчесності учасники освітнього процесу Університету можуть бути притягнені до такої відповідальності:

- відмова у присудженні наукового ступеня чи присвоєнні вченого звання;
- позбавлення присудженого наукового (освітньо-творчого) ступеня чи присвоєного вченого звання;
- позбавлення права брати участь у конкурсі на заміщення визначених законом посад;
- повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо);
- повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми;
- відрахування із Університету;
- позбавлення академічної стипендії;
- позбавлення наданих Університетом пільг з оплати навчання.

5.2. Види академічної відповідальності учасників освітнього процесу:

- не привласнювати авторство на запозичений твір науки, літератури, мистецтва або на чуже відкриття, винахід чи раціоналізаторську пропозицію;
- використовувати у своїх працях запозичення з обов'язковим покликанням на автора;
- не оприлюднювати (частково або повністю) наукові (творчі) результати, отримані іншими особами, як результати власного дослідження (творчості);
- відтворювати опубліковані тексти (оприлюднені твори мистецтва) інших авторів із зазначенням авторства;
- не оприлюднювати (частково або повністю) власні, раніше опубліковані наукові результати як нові наукові результати;
- не вигадувати даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі або наукових дослідженнях;
- свідомо не змінювати або не модифікувати вже наявні дані, що стосуються освітнього процесу чи наукових досліджень;
- не надавати завідомо неправдиву інформацію щодо власної освітньої (наукової, творчої) діяльності чи організації освітнього процесу;
- не надавати (не отримувати) кошти, майно, послуги, пільги чи будь-які інші блага матеріального або нематеріального характеру з метою отримання неправомірної переваги в освітньому процесі;
- свідомо не завищувати або занижувати оцінки результатів навчання здобувачів освіти.

6. Порядок виявлення та встановлення фактів порушення академічної доброчесності

6.1. Порядок виявлення та встановлення фактів порушення академічної доброчесності учасниками освітнього процесу Університету визначається Комісією з питань академічної доброчесності учасників освітнього процесу Університету.

7. Права осіб, стосовно яких порушено питання про порушення ними академічної доброчесності

7.1. Кожна особа, стосовно якої порушено питання щодо порушення нею академічної доброчесності, має такі права:

- ознайомлюватися з усіма матеріалами перевірки щодо встановлення факту порушення академічної доброчесності, подавати до них зауваження;
- особисто або через представника надавати усні та письмові пояснення або відмовитися від надання будь-яких пояснень, брати участь у дослідженні доказів порушення академічної доброчесності;

- знати про дату, час і місце та бути присутньою під час розгляду питання про встановлення факту порушення академічної доброчесності та притягнення її до відповідальності;
- оскаржити рішення про притягнення до відповідальності до органу, уповноваженого розглядати апеляції, або до суду.

8. Обов'язки учасників освітнього процесу

8.1. Науково-педагогічні, наукові і педагогічні працівники зобов'язані дотримувати в освітньому процесі та науковій (творчій) діяльності академічної доброчесності та забезпечувати її дотримання здобувачами вищої освіти.

8.2 Учасники освітнього процесу мають дотримувати моральних норм і правил етичної поведінки та принципів академічної доброчесності, зокрема:

- сприяти становленню та розвитку партнерських відносин між учасниками освітнього процесу;
- шанувати історію Університету, здобутки його визначних учених, педагогів, випускників, сприяти розвитку позитивної репутації Університету;
- шанобливо ставитися до державної символіки та символіки Університету;
- сприяти збереженню та примноженню традицій Університету, підвищувати престиж Університету досягненнями в навчанні, науці, спорті, творчості;
- зобов'язані зберігати та раціонально використовувати майно Університету;
- виявляти толерантність та повагу до культури, звичаїв та традицій, релігії студентів, співробітників Університету всіх національностей;
- допомагати учасникам освітнього процесу, що опинилися у скрутних життєвих обставинах.

9. Заходи з попередження недотримання норм та правил академічної доброчесності

9.1. Відповідно до п.1 ч.3 ст. 32 Закону України «Про вищу освіту» Університет зобов'язаний вживати заходи, зокрема шляхом запровадження відповідних новітніх технологій, щодо запобігання та виявлення академічного плагіату в наукових роботах наукових, науково-педагогічних, педагогічних, інших працівників і здобувачів вищої освіти та притягнення їх до дисциплінарної відповідальності.

9.2. Для попередження недотримання норм та правил академічної доброчесності учасниками освітнього процесу в Університеті використовується такий комплекс профілактичних заходів:

- ознайомлення учасників освітнього процесу з документами, що унормовують запобігання академічного плагіату та встановлюють відповідальність за академічний плагіат;
- формування, видання та розповсюдження методичних матеріалів із визначенням вимог щодо належного оформлення посилань на використані в

- наукових і навчальних працях матеріали;
- проведення семінарів із здобувачами вищої освіти з питань інформаційної діяльності Університету, правильності написання наукових, навчальних робіт, правил опису джерел та оформлення цитувань;
 - уведення до освітніх програм і навчальних планів підготовки фахівців з вищою освітою навчальних дисциплін, що забезпечують формування загальних компетентностей з дотримання етичних норм і принципів, коректного менеджменту інформації під час роботи з первинними та вторинними інформаційними ресурсами та об'єктами інтелектуальної власності;
 - сприяння органам студентського самоврядування, первинній профспілковій організації студентів та аспірантів. Науковому товариству студентів, аспірантів, докторантів і молодих учених в інформуванні осіб, які навчаються, про правила наукової етики;
 - уведення до виховної роботи факультетів, кафедр, освітніх центрів заходів із формування у здобувачів вищої освіти етичних норм, що унеможливлюють академічний плагіат;
 - експертна оцінка та (або) технічна перевірка (за допомогою спеціалізованих програмних засобів) щодо ознак академічного плагіату у випускних та дисертаційних роботах, підготовлених до захисту тощо.

10. Відповідальність за недотримання норм та правил академічної доброчесності

10.1. За порушення правил академічної доброчесності до педагогічних, науково-педагогічних, наукових працівників та здобувачів вищої освіти застосовуються заходи дисциплінарної відповідальності відповідно до вимог законодавства України, Статуту Університету, Правил внутрішнього розпорядку та інших нормативних актів Університету.

10.2. Порушення загальноприйнятих норм поведінки, ігнорування норм етики, моралі та громадської свідомості, етичних норм академічної та наукової діяльності розглядає комісія з питань академічної доброчесності та етики як вчинення аморального проступку, що за своїм характером несумісний із продовженням роботи, навчання в Університеті.

11. Прикінцеві положення

11.1. Положення затверджується рішенням вченої ради Університету та вводиться в дію наказом ректора університету.

11.2. Зміни та доповнення до Положення вносяться за рішенням Вченої ради ХДУ та вводяться в дію наказом ректора університету. Положення скасовується у такому самому порядку.

11.3. Контроль за виконанням вимог Положення несуть посадові особи

університету відповідно до своїх функціональних обов'язків.

Проректор з наукової роботи

С.А. Омельчук

Керівник відділу з питань
інтелектуальної власності

В.С. Блах

Погоджено:
начальник юридичного відділу

А.М. Прокопенко